

ACC. N:R M. 16127 : 1-99.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Landskap: *Småland (vest)* Upptecknare: *Anna Lvanberg, Hruskvarna*
Skåne & Östergötland
Härad: *Diverse* m. fl. Berättare: *olika personer; se uppt. bla-*
dens baksida!
Socken: " Berättarens yrke: _____
Uppteckningsår: *1961-1963* Född år _____ i _____

Frieri och bröllop. s. 1-99
(Nöjen och arbetsgillen)
s. 4-27.

Lm F 71

teckn. sid. 25 & 97.
foton sid. 84-85 & 93 (tills. 5 st.)
bif. 2 brev.

Obs!

Häraden och socknen på baksidan
av uppt.-bladen bör kontrolleras, eftersom
upptecknarens ortsuppgifter inte alltid stämmer.

Skriv endast på denna sida.

M. 16127.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

Samn. 8/1725.

Älska vän!

Mycket tack för ditt kärlek-
brev. Roligt att höra att du
ej glömt bort mig. Det är så
roligt att få brev från dig, det
lättar upp hjerta borgen. Du sa
i brevet att jag för vår förlätn
dig för de har varit så länge
att skiva o vet de att det gör jag
mer än gärna. Du tyckte att
vägen hit var lång o det är ju

M. 16127.

samt, men jag hoppas att du ändå
kommer en gång ett skuld ja
vara riktigt roligt att träffa
en gång, och så besök vi oss
allt möjligt eller vad tror du? Du
se att du inte förs gå för det är
många pojkar ute & går för eleven
ridan kyrkan, men du behöver
inte vara rädd att du träffar
så många, det är nog inte farliga
som de låter sig vara, Titta att
i e. m. har jag varit för treffe
nya hos en som heter Gunhild Petters
vi var inte så många men vi
hade ett så trevligt. Om såndag
är ett kretsmöte i Skärsæl
norra missionshus, då ska du

M. 16127.

väl gå stit, stit är så fint väder
så ja tror rent so att en kan
sykla, nu är det är sådant
väglag som stit är nu, ja stit
så kort vi kanske vi träffas eller
hur. Det brukar jämt vara vi
trorigt på stit kretsvidet,
eller bar du eller i fjöb. jag
var eller inte då, härnär
är stit så många som ska gå
Anna & jag, vi pratade vi
ofta om att vi sälls
stit en gång, men det bleo aldrig,
av, både vå, jag hoppas att
du kommer mer & hälsar på mig
enast en gång, eller att du är
vi välkommen. Du kunde komma

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

ja lördag, ätte där eller vad
säger du om det, men du kan
väl skriva innan du kommer
så jag vet det, ja kanske till vän
vi skulle nog ha mycket att
tala om, det är en flöja här nere
som vi brukar gå till & vilt
& arbeta & perata hos om
lördagkvällarna, & ibland är
hon hos oss. så jag vill så
gärna veta när du kommer.
du har ju inget mer för denna
gång utan får sluta men
många hälsningar till
ditt min bästa vän.

Skön snart belee din
ringa vän Anna L.

Yml. av Anna Lomberg, Flusterna 1962

M. 16127

Lundag. 22. 3. 25.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

Dästa vänn!

Hur står det till i Holt hoppas jag.
Ja nu är det söndag igen, jag
vill nu i ro, & då står tankarna
iväg till dig, jag vill nu skriva
några rader till dig, jag har väntat
brev men har inget hört, hoppas att
du inte har glömt bort mej. I dag
har jag varit i kyrkan, om söndag
kvällen är det predikan av kyrkoherden
i kommunalsalen, det har varit i

missanshuset men jag har inte
varit det någon kväle, men i
håll är det ungdomsmöte där ska
jag gå dit. Vet du att när vi gick
från Persborg så gick den jag
hade sällskap med till Bröfverks
mest. att de går inte mest o jag
mej för jag för stannat som den
hitt måndag, o det gjorde jag.
det var ju mycket skrämt att gå
på måndag än på söndag mest
men det blev en kunch mött för
folks på går mitt på maten. Påsta
där du ska för att jag har varit
bäck på brev o på dig men jag
har inget hört men jag hoppas
att du snart att du skriver o du

Det vad du sä när vi gick hem,
Ja älskade vän jag har tänkt på dig
sä. jag hade tänkt på dig varenda
dag. Vet du att när jag var i kyrkan
i dag, det var begravning då kom jag
ihåg när min käre farbroder slopt
vigeles att vila, hans minne det
ska leva, o nu väntar han på oss, i ett
bättre hem, vi vet ej om vår tid blir
kort eller lång men det är bäst att ha
det vi ställt som vänner ibland ha
det, jag får säga att jag har tänkt
på henne mycket, o hon är nog lycklig
der hon är, Tänk när vi få möta de
nära o nära, Ja hon är i god hägnad
Ja min käre vän, jag kan sitta
o gråta ibland när jag tänker

M. 16127

på dem. Jag kan hälsa dig från
Kersti & Augustas jag var här i går
du ska se att dom är glada, jag
hoppas att Augustas är så glad & frölig
Jag ska snart resa till Jönköping
att du jag är bjuden till min
pater & farbror där ska jag
en hel vecka, jag vet nu inte
när det blir, men det blir nog
snart. Nu har jag inget mer
att skriva, om du ska för skuta
med min käraste hälsning

Din

Stig.

Skicka snart

Inl. av Anna Brundberg Hultström år 1962

Lug 71

En giftsmål kunde systern krets en mota. Det kunde vara några bröder och en syster med gemensamt lantbruk, och man ville ej lösa ut henne ur arvet. Det kunde också hända och har hänt, exempel från Olmstad att i det fallet ville inte bröderna släppa ut systern, ty de skulle då bli av med tvärlig arfverkskraft. När bröderna gift sig, och den siste som i det längsta motade systerns äkten skap hängit sig, gifte sig flickan med pojken, som högt väntat är efter år.

Gammal osämja byarna emellan, kunde också hindra ungdomars äktenskap. Osämjan visades ofta redan i skolan. som i stället om östra och västra delarna i Bonkebygd på alltså vårt osämja. Skolungarna slogs på hemvägen från skolan, gaddade hop sig. Skymmet då det började skymma, efter en kvartsidning, då togs välkommen med

23/3-62

mässings-söljor på, av, och man slops, mättade åt
ansiktet, där det tog bäst. Man kallade på att
sy in en grytefot. de hade ju grytor med fötter på
hården o.k. kalpor. En sådan fot syddes in i en
tygbit och fästes i läderremmen, det var en kamm-
bart vapen. En gång blev en pojke liggande, svårt
slagen. Då tog läraren prästen till skolan, och
denne tyckte att det borde bli rätt sak, av det,
Miss dådaren förvarade sig med att han aldrig
fått gå i fred till sitt hem utan blivit hakasserad
och slagen och nu ville han ej detta längre.

Prästen mäcklade fred ä' båda hållen. Det blev lugnt
mått fick gå för, rätt, så att pojkarerna fick läsa på vinteren.
sen efter denna uppståndelse, men de inblandade poj-
karna var 'sinta' på läraren. De var vid Björneberg de plöjde
med oxar (ty tidigt fick pojkar arbeta) ^{"Gå och klipp till hörforn så i dist. gen!"} de var vid ferierna, och
läraren kom på vägen. ^{Drängarna störde i gång, det} Nu ska han fö, de slängde oxatömmarna
och sprang skrikande mot läraren, som blev rädd
och måste springa upp för backen, men pojkarna måste tillbaka
till de väntande oxarna

Från Lekeryd kom pojarna på lördagskvällen ner
till Öggestorp till flickorna där. Ibland hade
de handklaver med sig dit. I Rönelsjöbyn gick
dei ^{här var ej bypojarna tillräckligt starka. de fick tillägg god hjälp.} bra, där var dei frädligt, men i bland kom
de ner till Ulosnäs herrgård, för att träffa
pigorna där. De var på smällat ^{drängar och bondorner} bjöd på brännvin.
frågade ut drängarna, om det var några trevliga
flickor där framme. Men då brännvinet var
slut, kom smällen ^{som ser ut} (Och herre min je, vilket
liv det blev. Och det gjordes rent. Ulosnäs
drängarna följde dem ända till Öggestorp
kyrka. Sen dröjde det lite innan de vågade
komma igen, och då med större styrka.
Det var för att ej drängarna unnade andra
pojkar gå till flickorna på Ulosnäs, inte
alls säkert att de alltid själva ville ha
dem, på allvar, även om de 'sprang' med dem
i vala me (det sista, ett dialektuttryck) betyder ^{antagligen} oftast.

Byarbete och Byanöje för ungdomen. 1888 - 1889.

"Det var det roligaste vi hade. Vi var en tio tolv ungdomar, inga äldre var med. Vi började i skymningen att samlas där vid bastun eller höra grava. Det var tre i från Österhamn, de kom från Flathälla, i från Kalvåsen och ställena där omkring.

Höra graven och bastun var gemensamt för fyra. Graven, den var ungefär två meter djup, två och en halv meter lång och en meter bred. I graven lade man ett par stockar på tvären så att det blev luft, och så eldade man med grov graneved. Invid graven rann en 'bäckarimel', ifall man behövde vatten. På graven var lagda stockar i fyrkant. I båda ändar på tvären hade luggits spår, liksom i båda och där var lagda holer, eller rövers, spröt av 'arre' - arre - Och så la man spröten tvärs över och bredde ut linet så att det låg luftigt och jämt. Då tog man en 'vänge' och vände, när

det behöves. Det kunde hända att elden flammade
opp och brände linet, men det var ytterst sällan.
Vid båtiden kom bonden med kaffe skorpor
och stora smörgåsar. Jag behöver väl ej erinra
att linet brätades efter hand som det blev genom
ångar. Och det var glam och historier, ung-
domarna försvann ett par då och då för att vara
ensamma och förtroliga med Carandica. Nej, det
var inget särskilt, fast det är klart att det
ställdes till både det ena och andra vid baskarna.
Det var dock arbete med. Linet borde vara
färdig bratat framåt morgon och då beslöt
alltid: "Vi ligger i höet, så slipper vi oroa de
gamla, då vi lägga oss." Och framåt fyrtiden
så ligger vi på någon höstulle allisop och glammet
fortsätter tills det är tid att skiljas åt var och en
till sitt. Dagen efter gå vi hemma omkring och mushar
i logen, i vedbon eller så, man gjorde ej något vidare den dagen.

I Ingeridsbyn var det endast en 'höragrav' till hela byn. Den var mycket stor. Och fuentimren torpade linet, det var en särskild konst, och så kunde de torka efter på glöderna, då det var helt utbunnit, och sen stoppades det i säckar. Höragravnen kallades också torrgrav eller lorgrav. I bastugorna började man arbetet klockan tre eller fyra på morgonen. Det eldades med björkeved. En vatten kink fanns för att stänka linet om så behövdes. Det var särskilda kvinnor som pressade linet. Man hyllte arbetsfolk gärdarna emellan och berättarna minns med glädje arbetet vid höragravarna och basturna. Även lejdt folk anlätades, det var de fattiga backstusittarna. Dessa skulle alltid ha givetvis, kosten, men också en kaka bröd per dag att ha med hem, samt en brovde lin. (När detta var bränt, kunde det bli tre - fyra hg.) Den ena bonden ville ej vara sämre än 'hin anden', en lejd kunde få en tolv-femton brovder per säsong.

Skåtningen fick kvinnorna göra gjäla, och de
var ludna så stora de var, men vid Läcklingen
kunde hända att vi någon gång hjälpte till med.
"Vi tog en vask och satte där," det var liksom
frivillig hjälp. 1888-1889.

I Östergården var drängkammaren tillbyggd med skugan.
Där lagades maten, fast där fanns köket i mitten. I drängkammaren
låg de två drängarna, sönerna och de vuxna dotterarna.
Island så bonden till kärringen: "Låst och slå till dem, så
vi få söva." Då gyltte hon i dörra: "Tyslme, så vi få söva."

När så drängen och dottern höll sig till varandra
så blev det ett leuene. "Inte så mycket som en
gris har han," att ta emot med. Skäl och skytte för
dottern, nedsättande ord mot drängen. Moran: "I dag
ha vi inte haft tid koka svinprotatis, det kan du låta
drängen (namn) göra." "Skam heller," så bonden tog
sin mössa och gick ut. "Skam heller," så drängen och
tog sin mössa och gick ut. Berättaren lönade efter.

Ramsa, som brukades efter maten, som ett skämt
och avslutning. Har även använts vid Mellby^x, Grämma
vid, eller i lekstuga där. Många ramsor kunde berättas
av ung-domarna i dessa stugor. Lekstugorna.

När de var mätta och värden själv
var det vanligt att de skulle tälta,
med Iven i Kärr, Gustav Anders Son
Gustav Gunnes Son och Kasper Speleman.

Tänkt i Altareboet/? - tolet -

Och Ola Joens Son

I Stittelmästen

Stringe Kroken i Boghult

och Nyggla Iven.

Iven berättat av Lindberg. Husetvarna var för hade Mellby, där det
om lekstuga
flanske är orden ej tälta, som de skulle vara.

men berättaren är gammal och lite sluddrig i tal, samt döv
- men det går bra ändå - I Mellby var lekstugan var
första lördag i varje månad. Mat, sprit och lek ar.

Ungdoms häffar i början på nittioalet och imman.
Det var lekaffnarna, där det gick muntert till.

Befängst, i bland, med lek och dans, drog nackspärr
hade stå förnär om nacken, och så drog de
för att se, vem som var starkast. 'Hasspärr', de

höll om benen vid vristen och preste dem öpp
med raka ben. Ringlekar. Ungdomen palade
till dessa aftnar. mat och kaffe. lek: leta ^{gick i brudstol.} ~~trakar~~ ^{mala senap. gjorde ring}

Man hade också andra Kalas, till ex. Aggkalas i
Älmstad. Då togs undan ägg, som ungdomarna
köpte. De äggen skulle ju annars säljas på
torget i stan på lördagarna. Och så ett teg ämör.
Gott bröd köptes i stan, och så korv. Det var
rätt vanligt med dessa kalas för. (i början på nittioalet)¹⁸⁹³⁻⁹⁶
Veckan efter påsk, hade först Eskil. Lovastog
sitt. Dit kom soldaten, och så var det sonen på
stället och drängarna i byn. Dottern kokte äggen, för
hade dottern och pigorna varit med på dessa kalas

men med väckelsen blev det så stort motstånd
soknen och föräldrarna att de förbjöd sina döttrar
och pigor att gå på dessa syndiga kalas.

Island fick de dock brödet av bonden en
tio tolv söta, sötta hålkakor. En kull (12)
ägg ^{till} var brukade gå åt. Och på brännvin
förstärkt. Strikten stötte flaskan. "Vi sa väl
ändå ha en till, var", sa han. Då hade han
mättat brännvinet med salt och det kände
vi ej förrän supen var lagen. Vi var i dräng-
störan.

I september brukade man ha fiskagille. Då hade
vi röding och sik i från Vällern. Det sista beräknat
var med på, var det bara fem ~~deltagare~~ ^{per} drängar,
och så skomakare Ivan i Tokeryd var med och
så sonen på stället. Även på dessa ^{kalas}, skulle det
vara bonddöttrar och pigor med, men 'läseriet'
fördoinde så dessa häffar, dels för att de var så jobbiga.

vilket ju var synd att glädjas i denna jämmerdal,
men också naturligtvis, för att man hade brännvin
dock, inte så mycket att man blev feeller.

Och på detta Kalas hade vi konjak. Han var: drängstövare.
Det var hos Snuten i Gunneryd denna gång.

Byn ligger nere vid Vättern, där den nya ritsättan
nu går, men för, utan kommunikationer, vart det
en avkrok. Skomakarens dotter, som var jiga där,
kokte fisken, och det var tretton kg röding och
den gick åt, och så Snuta Calle: "nu skulle
vi alltså haft ett halvt kg fisk till, var, om det
skulle varit riktigt bra." En kylare mjölk
(en tio-tolv l.) fick vi av bonden och brödet som
gick åt. Smöret köpte vi och konjaken. Kalaset
kostade en krona och nittio öre per man.

Framåt natten gick de till Håcknasjö till drängarna där.

Sommo överens om ett kräftkalas, men detta blev ej av.

Bönderna var sura och ovilliga, ville ej skänka sig för kritik, och kalaset
tog slut.

Potatisrivning.

"Det var också ett stort nöje, då byns ungdommar samlades i drängstovan. Var och en hade en träbalja eller kerfat och rivjärn med sig. Det var de små potatisen och efterplockspotatis som revs till mjöl. Och det var glatt och staj, nytte och mätta gammalt pratsades. Vi slog med revet och kladdade ner varandra, allt medan vi rev de små potatisarna, rev sönder tränderna så att revet färgades rött. Kommer det i stora lunnor och körde ner dem till än då vi silade opp det i kar. Revet breddes ut på kalmen till stora sen, vilka åt det begärligt. Bonden och moran kokte kaffe (moran förstås) långa skorpar och smörgåsar fick vi till. Och till slut: "Vi ligger i köt, vi stängde gamla." Håll låg vi bondsoner och pigor, bonddöttrar och drängar. Och så fortsatte vi på kvällarna med arbetet och nöjet från gädd till gädd. Vi brukade häffas vid Malmabron —

Polatisrivning. Som sagt, de gamle gick och lade sig, litade på att ungdomarna hade arbete. "Ja Gu sig förbarne, som det såg ut på drängkammargolvet, med högar av rev, och vi själva! Men maskin städades upp, alla hjälptes åt, vi var sen fria och samman, ungdomarna, på natten i köket. Av revet bakades också, dagen efter, revpennkaka, eller rårraka, och så fick korna sen undan för undan ^{revet} på halmen. Sen blev det grästartkelse, och vitt fint mjöl, (gryn nämner ej berättaren) Det hängdes efter alla procedurer att torka i takans knyten på tjällen, stängin där bröd och kor hängdes, tills det var helt torrt. Men maskinerna följade komma. Gubbar gingo omkring med polatistkvarnar på en kärre, till bönderna så de såg plockat upp sin polatis. De hade lite betalt för maskinen, som de själva matade. Kvarnen var med två rullar, betäckta med rivjärn, och

det var kungt att dra den. Bönderna fingo själva hålla folk som drog kvarnen.

Det var Björk-Otto i Bankeryd, en trubbqubbe, en sicken en. Han gick omkring med sin kvarn på sätiatlet, med tiden funderade han på att skaffa fotogenmotor till den.

Otto, han bodde långt inne i skogen vid linnefällan i ett litet hus, det var ungefär fem m. långt och tre meter brett. I detta hus var ett enda rum, med öppen spis. Härinne bodde förutom Otto, en tjugo, eller flera höns. De gick och pickade på golvet och kuggen got och hönorna kacklade. ibland sattes en bräda för de två sängarna, så fick de stanna där för natten, eller dagen, hur han nu ville. De flögo upp och satte sig på hjällen (där bröd och kor skulle hänga.) Jo, det var en från lukt och smutsig blev det i skogen.

Han, Otto, var i femtio års åldern, gifte sig med Lofi i från Sjöto dit Böckartmen sen flyttade, och som var granntorp med Börnma torpet.

Hönsen äkte ut ur stugan, och Lofi kokade
potkagrisar och sålde, stugan låg utmed vägen.
Hon sydde också kläder till folk, och som sagt,
Otto gick med potatiskvamen på hösten.

Vid bröllopet i Ljööbstugan, där Lofi bjöd på
kaffe, där blev rätt många ungdomar inbjudna.
De hade satt upp buddranar vid ingången
till täppan, och satt upp blommor och grönt över
dörren, men de som ej blev bjudna slog
sönder köksfönsterna och rev ner budd-
ranarna vid vägen. Berättelsen var rofylld,
och bodde ju invid stugan. 1880

Men det var potatissrivningen i byarna. Nu hade
man funnit ut att det gick fint att mala med
cylinderträskverket med tillhörande vandring.
Man satte ett trähjul på cylinderaxeln, och en
likadan trilla på potatiskvamen, och så en smodd
emellan. Ett par skutar sattes för vandringen.

"Och nu gick det utav hyven". Man hade laggade tunnor och träkar att ta revet i. Man stod nere vid ån i Romelsjö. Sila och skölja och göra arbetet med revet fick fruntimren göra.

Hela Romelsjö by hade det i potatis kvarnen X
Det var Långegården, Östergården, Nissagården och
Två gårdar Västergården, och Hovman gård, som låg
i en klunga. (och gör väl det ännu.) Roligt?!?
"Nej, nej, det var ails inget roligt med det arbetet längre."
Det var oftast kallt och rustigt på hösten, Nere vid ån
stod kimmorna och blötte ner sig och det blev ofta lång-
varig hosta som följd. ^{Se A. J. Segerstedts} ~~avhandling~~ 1806: (1804)
Det fanns dock en ort annan bonde, som bara hade någon
halvtunn ^{potatis-} (allt riva, med unga söner eller döttrar, som, för att
 dessa skulle ha något roligt, bjöd dit andra ungdomar,
 att samlas i drängkammare eller kök till potatis-
 rivning, kalas-kaffe, skämt och samvaro ^{och potisar} ~~fläckor~~
 emellan, medan föräldrarna sov. ^{/1806 tillägg av Johan}
 ^{Tyrbäck}

Slättagillen. Aftast kommo de parvis, uppjort innan.

Ungdomarna gingo också bort och slädde på ångarna. Det gick raskt undan, en tio tolv ^(många fler i blod) ungdomar, och flickorna rävade gräset i bredor. Och till ex. en gammal värbuden torpare han blev så glad för denna frivilliga gratis hjälp, och även andra småbönder. Det var på aftarna då ungdomarnas egna arbeten var slut för dagen. Sen bjöds på slättagröt (risgrunsgröt) ost, smör och bröd. Smöret var i träbytta. inga talitkar. Embärdricka och mjölk i stop eller bringare. Ett stop eller kanske bara halstop brännvin bjöds på, och så skulle det rimmas till gröten för att få i gang skämtet med flickorna, de var snart inte så blyga minsann, utan försvarade sig tappert i rimmet. Denna gröt är ej kokt i gryta, utan vid en vägg, och ingen får äta den, som ej har skägg. Och kvinnorna: Gröten e visst kokt i gryta, och den e byns - och så vidare. Rimmet kunde improviseras och bli allt befängdare. Och så tog de en sväng på loggen.

Ungdomsträffar. Marken i stan och andra orter. Vissa marken.
De träffades på marken. Oftast åkte flickorna med
föräldrar eller husbonden dit efter häst, och drängar
och bondpojkar också efter häst eller stutar.
Sen körde bönderna själva hem ^{de de köpte sitt} de unga
gingr ~~hem~~ i stora säckskaps, till sina hem-
orter i Ölmstad, Svartorp, ända upp i Järsnäs
Öggestorp, Banteryd m. fl. socknar. På
marknaderna skulle flickan man lyckte om
ha en stor karamell och någon till hennes
syskon om de var med. Då de kommo hem var
det lagom att boja röra i suppen eller gå i lagården.
På kvartalsmöten träffades också ungdomarna.
Det var missionsföreningens. Det var alltid, första
på trettondagen och långa vägar ifrån gingr de
dit, och de gillade föräldrarna. Ja, ända ifrån Järsnäs
gick ungdomen till Jönköping. Det var predikanten
Palmberg ifrån Barnarp, och han var så i ropet.

Men det var ej lång stund ungdomen stannade
i bönhuset. De gingo in till bagare
Eongström och köpte beskillingsslimpor, mjuka
härliga, de stod och åt dem i försken i bagariet
skojade och rojade som ungdomar gör nu,
"eller gör de inte det?" Berättaren hängte i Drottningstorg
i Bankeryd och hade bara en mil att gå. Men de
andra, opmät försnäs. De gingo då och då in i en
leda, för att sätta sig och vila lite på foderbing-
arna, och hjälade lite förstås. Det var bondebarn
och tjänstefolk och ingen klasskilnad. Men jagorna
blev då de var ifrån falligare hem, varnade för
att ej fästa sig vid bondprojtearna på allvar.
Ja, den vart det en sådan förfrågan i hemmen
och på platserna om hur dant det var på mötet.
Hur den predikanten var, vad han sagt, om den och
den varit där, om de varit i sällskap med. Och
nu fick ungdomarna veta och lugna om stadi vilket de blev
stickliga i.

Men det kunde gå på marken berättar den skönsta
marknadsvisan ifrån Ystad. Där Bengta skulle
'kjeva' kar: På marknaden i Ystad drog folk i långa ror, i där
o. s. v. Men häradshövdingen Ola han ba'na på en kopp
me dopp. Och Bengta som va försen gick me till lyden
o. s. v. Och mota hon såg på Bengta att hon
sitt hjärta miste te sist, och häradshövdingen dömde
att som de skulle me list, så skulle Ola ta, na, ja
o alltid sedan ha, na, ja, lyden som har sitt
hjärta mist, ska tjyven ta till sist.

Och det gifte blev väl till belägenhet. Och dottern
uppmannas i visan: pruta bra på koren, ja / alltså
lekärlan. / Jag gissar att ej många minns
melodien, kanske bara jag, men däremot
har en och annan kommit ihåg i östra Skåne,
att deras farfar eller morfar äldan sjungit.

Byanöje och ungdomsträffar, tiden avser 1880-talet,
och ungefär till sekelskiftet och hade varit långt dessförinnan
Gungarna. På vintern tog man den högaste tall
man kunde hitta, kvistade eller 'smedde' av den
drog den ner till sjön. Högg upp i sen, satte ner
en påle. Dagen efter var det fruset runt om och den
stod fast som i bergat i Sjöringsjön, sen sattes
en 'nagel' i tallestammen
genom, eller en bra bit in i pålen och så en ^{lång} ~~en~~ ² påle
i toppändan. Och så satte man fart. Det var oftast
småpojkar i ¹⁴⁻¹⁶ tolvårs ¹⁴⁻¹⁶ åldern, som ordnade med allt
det där, och de stod och drog eller körde.
Till gengäld för sitt arbete fick de vara med
de stora kararna och gå med till drängstugorna
vid dansen efteråt, det var ju mest som åskådare
men de fick dock vara med. Det kom så fullt
av folk till sjön, som till ett bönmöte, även
äldre, som stod och tillade en skund, som gick de hem.

Gunga i Romelsjöby, vid 1890.

Vi satte opp en gunga en sommar utanför
lagården i gården Hovman togs. På sommaren
satt man på stängen eller brådan och höll
sig fast i denna. Man måste hålla sig våt fast och
det gjorde ej Kalle Grand. Han slog huvet
i en sten, blodet forsade ut mun, näsa
och öron och en långvarig lasaretsvårsk
följde. Det tröt med gungandet på brå-
slängan för alltid, i denna frakt.

Gungorna var avsedda för vuxna och ej för
barn, och det var långt ifrån riskfritt
som Ryne, att roa sig med dem.

Och byborna tyckte ej heller om ungdomsträffarna
vid gungorna, ville ungdomarna skulle gå på
bönmöten i stället och höra gussor, för det behövde de.

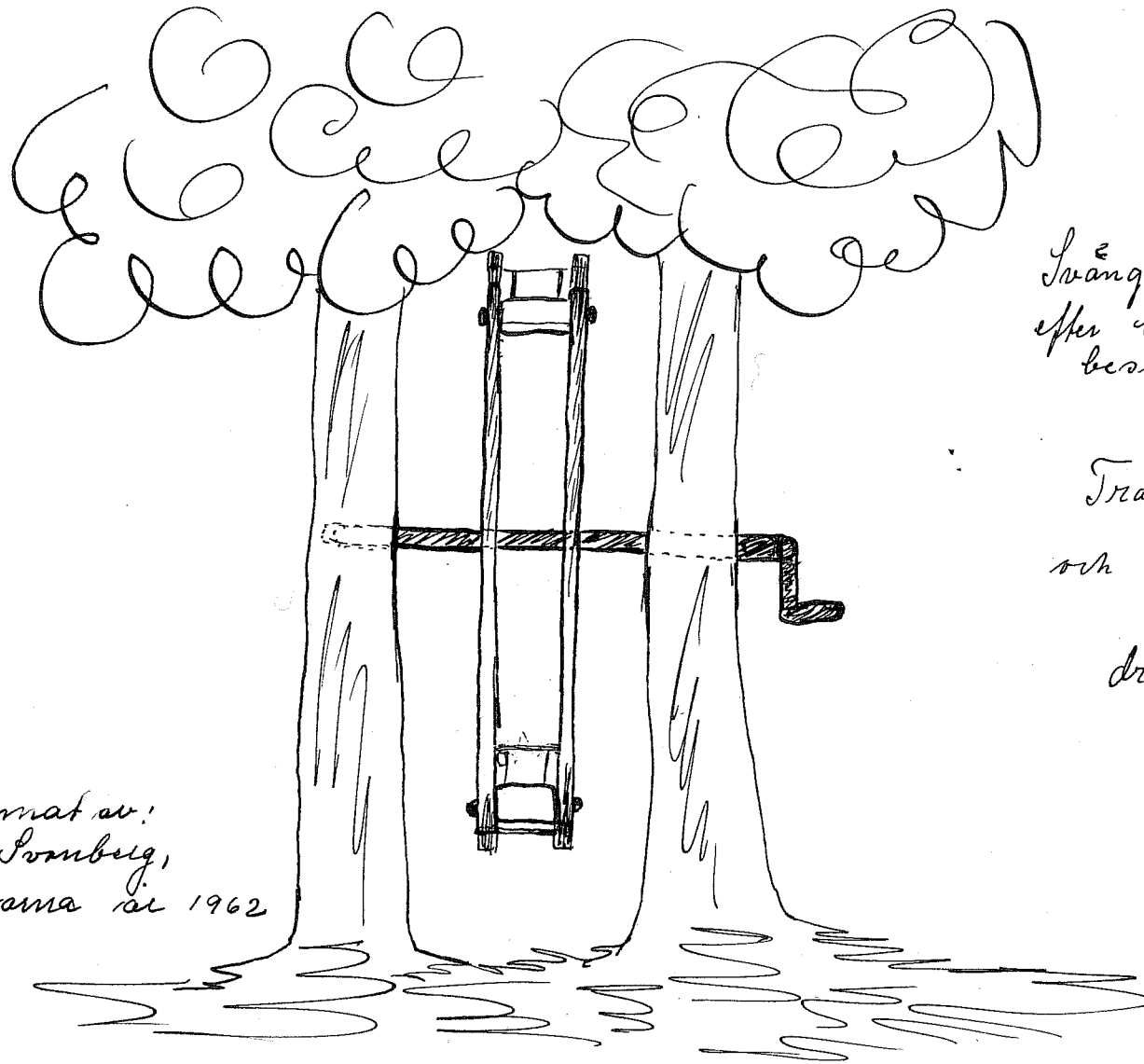
De kommo från Svinskaga, Domnaryd, Tornaryd,
Dröspåhult, Eskilstorp, Tranabo, ifrån Ljövik,
från Fläckhult, Fläckebo, Granskult m. fl. och
Flod-Emil, som var skomakare, stod där och filade
på sitt handklaver. Och flickorna, som alltid
ville sitta rätt fram på kälken, skreko i himmels
höjd, pojkarna satte sig smet på 'arsen'
och lutade sig utåt, för att bättre hålla
balansen, och rätt vad det var, kunde någon
åka av i farten och då icke den "så
'huvulens' långt utåt isen att det kan ingen
tro." Det var skett och tjo och skrik och
musik, men då det började kvällas följdes
ungdomarna åt till dränga stövan på Ljövik,
där de sen blev dans på länge Flod-Emil
ville spela och "då fingo vi vara med,
"men vi pojkar, jag var en tolv år då, vi buckade
gå hem om någon timme". Slängan, kallades ungdomarna

Ingen gunga var som Anders i ^{isens} Skultulla.
 "Bland alla gungor var 'Kilens' bäst." Han hade
 själv gjort den, och alla kom dit och ville
 gunga. Kilåsen låg lite avsides, det avkräckt
 inte ungdomarna på ditvägen, men hemvägen
 kunde bli nog så lång. Till Drömlings färd
 i Håbo, då alla ungdomar därifrån en vardagskväll
 1888 gån för att gunga i Skilåsen. "Dumt, och vi, som
 skall upp tidigt i morgon." "All vi blivit så länge".

På lördagkvällar var det ju smorlunda, det
 gjorde inget om det blev sent då.

Stolarna på gungan var sådana att man alltid
 satt med knut upp och fötterna neråt, som
 det skall vara, och två kunde gunga samtidigt
 men en fick sitta uppe i luften, då den andre
 steg in och satte sig där nere i stolen.
 Det Jean Länkas säger ber. att 'Kilens' sett någon
 sådant ^{Det kan ha varit den lekare han tagit efter.} gunga vid cirkus och så gjort efter dem.

M. 16127 : 25.
FOLKLIVSARKIVET
LUND

Swängungan
efter berättarens
beskrivning.

Träden var höga
och gungan hisnande
hög.

drogs med en vimsch
eller var, som till
en slingska.

Inlämnat av:
Anna Pernberg,
Huskräma år 1962

Vid ~~åfron~~ häffades ungdomar på lördagkvällarna och ibland
mitt i veckan och man sjöng: "De kommo långa vägar ifrån"
"Och när vi kom till Rassefall (än)

Stod Kalle Bast där och stämde upp en kall.

Och när vi så kom till Tvebomo (ortsman: Bon-
keryd) där mötte oss en präktig grisa so.

Och när vi kom till Ställe berg."

Och ibland kom Spel-Abraham, en fällig backstu-
sittare, som gjorde rirshingakor, och spelade
för oss, och vi dansade på vägen.

"Flickorna? Jo, visst fick de gå ut om kvällarna
men föräldrarna ville sen, även i denna häkt
så de skulle hålla till i bonhusen i stället,
såger berättaren. På ystegillen kunde ungdomen häffas.

Och det var flyttkalasen på höstarna, jag har nog berättat
om dem föut, även då kunde ungdomen häffas ostöt
av de vuxna. "Men oj, oj, vad fulla de var
ibland, ungdomarna, iagmen het de som ingen flicka"
nade.

I Frödinge i Kronobergs län häffades ungdomarna
för en festio år sen i lilla skugorna på gårdarna,
det var ofta små skugor, som dels var ämnade
till undantags skugor och dels, som då² ang kam mase
och det fanns de bönder, som hade dessa extra
skugor att bo i på sommaren.

I dessa skugor samlades de unga om lördags aftnar
på raggmunkagille eller sväng, som det kallades.

Då bakade flickorna raggmunkear, rören potatis
och mjöl. pojkar^{na} hade brännvin, ölst,
och man lade i hop till det. (Men de äldre var svagt inställda.)

På storgatan, genom byn, dansade man om
sommaren. Och så var det majeldarna, med
dans på logarna sen. och det kom folk från andra
byar, man sör och dansade och slogs.

Majelden var på Lunds kulle. På sommaren skörde gille.

Och på midssommaren var det Festen på
Brun kulle? i logen där, och det kom de från socknarna omkring
och Timmerby.

Fästmonens inre egenskaper, enligt föälderna.

Hon skulle vara sedig, stadig, bevarer, arbetsam, kunnig i ett hems skötsel, kunna reda ut en plakat på skickligt sätt sömnad, framåt ättio- och till 1930-40 talet skulle hon vara skicklig i handarbete, utbytt vid ett symöte om en nygift fru i Harkholmens¹⁹³⁷. "Ja, en så redi flicka han fick, I skulle sett som hon har broderat, var 'evelia' duk, och har ni sett, hon har handvirade Långgardiner i salen. Ja, han gjorde ett klokt val." (Och så var hon ju jingstvän också.) Fört igen, skulle hon naturligtvis kunna spinna och väva också. Vara bevarer hon skulle kunna^{läppa} bolla. Gudfruktig, gärna lite blyg, geshvint, alltså snabb. Det är lustigt nog ganska många utländska ord med i gamla språk, som är kvar sen deras barndom. Hon skulle ha hand med djuren.

Inte flöörig, alltså städfull. inte ha
pamplugg, fast det är ju ylle egen skaper,
och med dem, fick hon helst ej vara röd-
hårig, ja det är ju klart, om hon hade mycket
pengar och var av fin släkt, så kunde
hon ju ej rå för hurdan hon blivit skapt.
Ölmstad drängen som lyckades gifta sig med
den unga moran på gården, sedan hon blivit
änka: "Ja, jag kan ju ta henne, fast hon e rödhårig."
Yttrandet följdes i följan på seklet. Ännu år 1962 har
jag hört yttrande av en sjuttioårig farmor här i Kees-
kvarna om ett av sinna sönbarn: "Ja tier inte
ungen för hon e rödhårig."

Men rosig och starkt byggd, efs alltför lång ville
man flickan skulle vara, enkelt och helst
mörkt klädd. Utseendet kunde dock de blivande svärfräml-
arna göra avkall med. Skönhet följde, och "om hon sen ser ut
som en po i ansiktet, ska du ta henne ändå, hon har pengar."

En flicka borde ej röa tid med ogudaktig läsning
i böcker och tidningar. Det räcker med bibeln. Hon
skulle inte sitta med händerna i knät, alltid ha
mågot arbete i händerna. Men om det var en Gudsning
en vardagskväll skulle arbetet plockas fram.

Hon fick ej vara 'hurvelor' vilket närmast
betyder nyckfull. Något att bygga på, som
hon så den starkt religiöse bonden i från
Skärstad, när i slutet av förra seklet, på Smedje-
gatan i Förtöjning, då där förevisades en jättehöck
Krimma med ofantliga låar. Den korta tejen
var uppslitsad i sidan så att man fick känna
och nygra, att det verkligen var sant.

Bonden gick fram till henne och det var många
som nyfiket undrade, hur han skulle klara sig
med åran i behåll, ty sant gör, inte en 'frälst'. Hon nöj
och kände en gång till. Vänder sig och säger säuligt,
oskyldigt, okänsligt uppskattande. Si de e nåll o bygga på. ^{allvar}ligt.

Det och mycket mer tyckte föräldrarna. Fästmannen
såg gärna att broderiet lades åt sidan och händerna
lades om hans hals i stället, men skat varit
missstanken framme, tänkte om hon la dem
också om någon annans hals. Mången omedelbar
generös flicka som dyrkat sin fästman, misste
hon om just för hans oförmåga att uppskatta
detta, som stredde mot gamla fördomar, ingår-
lade av de gamle. Det är medelbondeklassen jag
tänker på just nu. / Kanske att jag kommit ifrån
det egentliga ämnet. / De inre och yttre egenkaperna.
Kärleken. Den gjorde ofta mycket väl tillrätta-
lagt ^{giftsmål} för intet. Det var ett uttryck i Lk-Trans för:
"Den kan falla såväl på ett liljeblad, som en
kobladda." Den riktiga, trofasta, trotsiga Kärleken,
den lojala, var nog ganska sällsynt ändå, ty
lydnaden för föräldrarna var så, jag kan säga ingristad
att denna för det mesta segrade. Oftast var sonen den sv-
gare.

Engifte var det mycket i socknarna. Det berodde ju främst på de långa avstånden, isoleringen. Då man endast hade häst att ta sig fram med, och inte ens det, ty hästar var det sparsamt med. Man fick gå. Det var skillnad då det blev kommunikationer och så givetvis då i industrien kom i gång och ungdomen sökte sig dit.

Som sagt förut, var det ofta stora oränsja mellan socknar och byar. Till ex: Ölmstad och Skärstad. Skärstadborna anses för själugoda, illmariga.

Ölmstad är den goda socknen, besittarna hjälpsamma, mera öppna, generösa, men ändå snåla.

Uti så svärmiska på det religiösa området som de är i Skärstad. Ölmstad bon är

dessutom vacker i all månhet. På Visingö var alla släkt^{för.}

På allmänna tillställningar, vid bröllop och marknader skall ungdomarna göra opp.

Det sade för, att Ölmstadborna hade en annan finesse i förhållande till be-
mot, Vireda bon.

Fästmannen skulle ha stadgat sig. Ha nått en viss ålder, kunna försörja en hustru. Ett plus i äldre tid om han kunde skriva och räkna och läsa. Vara arbetsam, gudfuktig, om han ej var detta, så var det huskuns plikt att förmå honom att omvända sig. Fästman hade ej riktigt denna mak. Om han söp lite, det kunde ändra sig, när han väl blivit gift. Om han hade barn utom äktenskapet var det inte så bra, i äldre tid blev även Karlen utskämd genom detta, äktenskapschansen för honom var mindre, även om han ^{feller inte gjort det} undan drog sig underhållsplikten för barnet. Karlen skulle, så att säga vara trohjärtad. Han skulle ha ett varmt fäst handslag, som ingav förtroende. Detta är något som folk fäst sig mycket för, genom tiderna. Här uppe, och nere i Skåne. I min släkt fanns för en allia i sen en riktigt vacker småbonde flicka.

Hon hade många friare, men de fäste sig vid en av dem, han var ej rike, men av hederlig släkt, men han hade så fast och ärligt handslag, och grå ärliga ögon, då han var och friade. I Östra Skåne, jag minns uttrycket: "Hon e ju inte riger, men hon kan arbeta."

Men även här, flickan fick ej vara mån 'vina' alltså flörtig, inget 'trögres', vilket betyder slösaktig. Men inte annat jag vet, fick hon både skratta och dansa, "tids nog får hon gråta", men hon fick förstås ej ha gramlugg, helst inte vara rödbrunn och en tid vid, och innan rekelstiftet var rött i kläde dräkten förbehållen de ja, vad kallade man dem för, konor, helt enkelt, medan det uttrycket här uppe i Västas härad helt betyder som det danska kone, kvinna, och används i dagligt tal rätt ofta.

Stensskapet liknades för - som när ett par stutar
kom ihop. Om husknen var mycket äldre, ansåg
sig maken för lurad. Då jämfördes stutar och sten.
Hon var då sten och han stuten, som bara fick
följa med, ville han ta ett krum språng över diket
så skramade det till ifrån den inkrädda, stodiga
sten, som visste 'träjjen', och som höll emot, de
var som gamla staddrängar, medan de unga stutarna
för och hopprade ifrån kant till kant yra och
uspjiga, och som antingen skulle ha en lejdare
vid sidan eller en ste på hänsidan, men de för-
stoss gick de, som om de haft far själa med sig.
Ja det så nätt och vackert, inte för hårt,
men ibland en liten smärt. Lätta kälkar med
en grackabänk på. De syr (sparkar) och har
sig. "Men vi ha kommit ifrån smärt."

Visst inte, säger berättaren, jag talar om
stensskapet. Svaret: "Har hon en ste och den han heter för."

Friare gåvor 1895 i Öggestorp. (På grund av små omständigheter - ingen ko.)
Berättaren gifte sig då med en småbonde dotter. I hennes
hem var en sju sju systrar till henne.

Svärmodern in sju' bjätade "passa på nu, ta ut lysning, för
me e de 'nyttänne'." Det var ganska på tiden, ty barnet
kom i februari. Fästmannen var dräng på Ulosnäs herrgård.
Fästmon var kocka på s. k. 'staden' där drängar och
lagårdsfolk intog sina måltider. Staden gränsade
in till godsastövan. 'Staden' är i detta fall en
matsvarighet till de skånska folkeastugorna.

Fjorton dar ^{(i dec.) - vignet: jänghon - 1896.} ungefär tog fästmannen fäst och jämte
fästmon reste han till 'stan', som här ^{'rakten'} alltid är
för köping, för att köpa begäring och ringar.
Till svärfar köptes brännvin, så att han gick
full i tre hela dar. (Jo, han bjöd också, men
själv hållde han ej på mycket.) och så fick
han en halsduk. Svågarna fick också var
en halsduk. Svärmodern och svägerskorna

fingo också var en present, svärmoder fick
hva. Vad dessa presenter bestod i minns ej
berättaren, ty han överlät helt åt fästmon att
köpa till funktimren, då han ej förstod sig på
sådant. Han anser dock att de fingo någon
brosch eller annat att fästa på sig, att svärmoder
också fick en liten duk eller sådant och han betalade.
Till svägerskans barn u. ä. köptes en leksak.

Till fästmon köptes en riktig guldring, medan
fästmannen själv nöjde sig med en mycket
billig s. k. giktring. ^(minns ej om han köpte, även vändspång åt bruden) vilken han sedan blankade
oppr och använde under sitt ätelsen skap, vid
barndop, bröllop eller begravningar. Dessnellan
låg den i kyrk-lådan. Hustrun använde sin för det
mesta jämt, men ofta inköptes billigare sparringar.
Fästmon fick också en vacker liten psalmbok,
och en svart silkeshalst, ty det skulle hon
ju ha. Men snart flyttade de till stan, och då

ville maken att hon skulle ha hatt och vara
klädd som andra (hon var sex år äldre än maken)

Hon köpte då en hatt, som en skekbase (stekpanna)
med en livsfarlig hattnål i. Maken blev förfärad då
han såg den nya huvudbonaden och förbjöd henne
använda denna, hon fick köpa sig en vanlig
hatt eller använda åter sin brudchaletti.

I fästmons hem varit glädje på kvällen, då dotter
och blivande måg kommo hem i från stan
med begäringen. Denna sed, att alla
familjemedlemmarna i brudens hem skulle ha
presenter var i utdöende vid tiden innan
första världskriget, endast i enstaka fall bibehållen
den ännu något år i solägona trakter. I städerna
var den förblagd långt tidigare.

Seden att ha 'böneman' utmyrmade och tog slut
med, och i ett skämt.

Anteckning i Gudpsalmbok ifrån Ummaryd. Ifrån Wivi-
Vallgrens Bödsbo, Jönköpings auktionskamman 14/3/1963.

Den som låna boken stjäl

Han skal må illa och aldrig väl.

han skal utför härvetets här skulle nog stå något
mäd en rö mössa merd.

och blå kappa

/Latin L. Lyom (särskert att det är
det rätta namnet)

Den här bok tillhör mig under teckenad

och är mig given av min tjera man
vid vår första inträde i det Heliga Sken skapen
den 1 januari 1844

Katarina Pettersdotter på Moaryd, Ummaryd
boken.

Gud låt mig låna väl läsa och förstå
att jag det eviga lifvet må få

Katarina Pettersdotter
på Moaryd.

X/anteckn. i boken därstädes: ifrån ej överlätas, eller skänkas bort eller säljas —

Presenter åt bruden och brudgummen.

I Örkened fick berättarens mor psalmbok och vit silkeschaletti med lång frans, i brudgåva. Den hade hon vid vigseln, och sedermera vid barndop och nattvards gång.

Dottern fick 1919 av sin fästman, psalmbok och en klocka i brudgåva.

Berättarens äldre bror fick i från hemmet en ko i hemgift, 1912.

Aven i denna socken skulle bruden ha katten och en ko med sig som hemgift.

Sen var det utstyrseln också med sängkläder och kläder.

Brudgummen skulle ha två st. skjorter av bruden.

Den ena fin med veck. och den andra en vanlig vit vardagsskjorta med linning av domestik, som de hade för. Berättaren gav sin make två vita skjorter 1919.

"Så gick jag till min kiosk, där mina kläder låg,
Jag tog på mig mina byxor med 'sting' och långa hår.
Sen gick jag till Peder's Lissa, ty hon var skön och rik,
och frågte om jag fick köpa ett av hans gimmerlamm."
Skåne-Transar.

Så står det i visan, min mor brukade sjunga. Här gick
ej friaren direkt och bad om dottern, utan hade
en förvändning, att köpa ett lamm.
Hur bönmännen här ofta såg och pratade, nog
kringgick han ämnet väl, till att börja med.
Jag har förästen ofta överraskats och förundrat
mig över de gamla smålärningsarnas förmåga
att sitta och talleprata, kringgå ett ämne eller ärende,
eller lura ut något de vill ha reda på, i. s. f.
att rakt på sak framföra ärendet, eller fråga direkt.
Här var det jag skulle skriva, att bönmännas seden
utmynnade i ett skämt och tog helt slut.
Skämtet har dock levt kvar till fulltals ungefär.

Bönemannen. Någon gång, var det också kvinnor som förmedlade.
Egentligen från gammalt, var det männen, som var äkten-
skaps förmedlare. Det var flickan, hennes föräldrar
eller släkt, som friade genom honom. Ibland
bondefamiljerna har det friats på detta sätt, på
vissa platser till in på ganska sen tid.
Exemplet finns ibland föregående uppteckningar, ^{nr: 105}
där fadern till en av dessa personer i från
Skärstad medlat till många äkten skap. Han
började så vackert: "Ja vill säga de, en så rask
kär skulle la inte va ensam men. och så vidare".
Men Svensson får väl berätta. Ibland drängar och
pigor befröades ej bönemän, vad berättaren vet.
Talesätt bland dem var: man får bönemän i
egen hand. Alla möjliga sådana talesätt finns
för, om livets händelser, ibland s. a. s. backstöv
sittar klassen. Tjänstefolket, med sina skiftande
platser och ofta stor kännedom om människor, var

inte alls så fattig, som en hemma son eller
dotter på ett mindre lantbruk kunde vara.
Pessa, som ständigt gick hemma hos föräldrarna.
Väckelsen i all ära, men av de tåftiga kärlekstjuven
att ^(hugoballet) döma, verkar det, som om all kärlek gavs
åt Jesus och inte åt varandra. Det fanns ju förstås
utökt tjusiga kärlekstrevor också, till ex. mellan
ungdomar på 1850-60-talet. Men de var förmodligen
skrivna av lejd. Bevarade sådana finns hos Agne
Andersson i Skillinge, Skärstad.

Man borde haft ett band inspulat med det gamla säregna
talet av berättaren, tonfall och dialektord. Snart är
allt sådant borta även i denna Hakeströmssons berättelse:
"Flickans föräldrar kanske satte och pratade och var
bekymrade, hur få hemme gifter, ho började bli giftas-
vuxen, kanske överårig, och det blev de minnaren
snart nog. "Om vi skulle få hit bönmannen?"
Det var i många fall en backstusittare, som gick

bröt på arbete. Bud skickades till honom, om
hjälp med något arbete på gården, som förvärdning.
Han kom, blev inbjuden på kaffe. Han kom
snart underfund med att det där arbetet var
det inte så bra med. Han satte och 'slarvade'
om ditt och datt och så säger mor på tal
om något särskilt ställe och folk: "Där går ^{gamla} en
stabil ungkär, att han inte gifter sig, de
är ju 'immerlitt'." Så kommer flickan in i
stugan, niger och låter sig besis en liten stund,
Hon har ju sen brätt med sina sysslor, för
va duktig hon är, åtminstone då. Och det blir
blinkande och menande och: "Det skulle väl
passa dotra." Dan efter har böne mannen ärende
till den tilltänkta friarens hem. Han kan vilja
låna en sak till ex. Titta på några grisar eller
lammungar, eller be om en råd för något.
Slätt i synen är han, som om han varit överfaren

med en junsel, eller som en smålärning kan
vara, och len i mun, och såti vad det är,
kommer samtalen in på uppdragsgivaren och
dottern där. Och då är den flickan så makalös
på alla sätt. Lonen, friaren in spe, kommer in i bilden.
"Gill kaffet kanske." "Ja den flickan e ju 'stad'"
och på alla vis, de e ju inget fel på henne,
och bra ser ho ju ut /pengar har hon, 'har hon så' /
eller, hon är värd sina pengar, som hon kan arbeta.
om ful: "Ho ser ju ut som folket mest. ~~Skälet~~ inget
att bygga på." "Ho e ju litta blöjor /blygga/ Hon
skulle passa dej, för du kan ju inte gå hemima
alla där, vi får laga att du kommer dit
och träffar na, och förästén så e ni
'föräldralika' me."

Det där att de unga var föräldralika,
lades stor vikt vid, då skulle äkten skapas bli
lyckligt och barnen vackra.

Sen går han till flickans föräldrar igen. Och nu skräppar han med ungkaren, och så nu har han varit där och sagt till en, och jag ska laga så han kommer hit, så de få träffas.

Och moran slår i bop sina händer och utbrister: "Jaa, den Karren (bönemannen) e ju värd ett par skumpror." Då tuckar även bonden vara inne. Skumprorna är ju vid detta laget stickade, långa till benäna och av redig ull, av moran eller också av dottern. Men efter, om det lyckades med frieriets lek bönemannen i vissa fall mycket mer ekonomisk ersättning eller andra gåvor, beroende på generositet eller ekonomi.

Glade bönemannen själva barn i lämplig ålder ordnades lekstuga, eller ^{lekstuga} ungdomskolas och dit bjöds de båda ungdomarna. Bönemannen såg till, att de kom till lats, blev det 'dödpunkter' hjälpte han dem på traden, gärna med flastans hjälp. Såg dock nog till

att det ej blev för mycket. Och de unga
var villiga i de flesta fall. Så bjuder han
friaren till flickans hem sefter att ha rapportera
eller direkt, om ej mötet kunnat ordnas annor-
städes först, vilket nu sågs säkrast. Borne mannen
är med friaren för att underlätta och ställa
till rätta, att hjälpa friaren, som oftest var
förläggen, på traden. Och dottern kallades in.
Allt det gätsats och fejats och batats och att
dottern var finklädd och sot som möjligt,
var så säkert, men i arbete ändå, hon var
ju så duktig, och hon var ej inne först;
men kallades glatt in, som om friaren
skulle komma oväntat. Friaren var det förstås
inte ännu, ty de ungas föräldrar skulle
också träffas och talas vid om bröllof
m.m. Det fick ju vara rätt så jämgoda
bönder, men var giftras chansen ej str för flickan kunde lite
av kall göras från hennes
sida.

Sen skulle föräldrarna komma på besök och
sen här var det bönemörnen som ordnade
med det. Men på detta möte behövde han ej
vara med själv. Det kunde ju passa en
söndag efter mässan och man bjöd på
kyltkaffe hos flickan.

Försiktigt faller orden, åtminstone i början.
"Ja, de skulle väl passa i så fall, du sitter
ju inte trångt", och: "Ja redar mi ju gott, så
de skulle ju passa."

Och hemgifter diskuteras, här får ej de unga
själva vara med. Eller, de är med, men får
gå ut och gå eller sådant. Berättaren kunde ej
bestämt säga vilket. Handslag? Säkertligen, fast
just detta har ej berättaren lagt på minnet, han berättar
som han hört äldre prata i sin egen barn och ungdom.
Om tenket: från Ingeryd i Ölmstad, han kalle Adel (ev. Adolf)
Han ordnade med ett regelrätt frieri mellan en

bonddotter i Ingeryd och en ungkarl i Glärsby
i Svartby. Han började bli gammal och var
skat villig då Adol ville ge bort flickan till
honon. Det var känt, att Adol var böne man,
och bland folk sa man på skämt att det
och det äktenskapet kostat ett par stumpro.
Att den och den tjänat ett par stumpro, skämtades
bland ungdomarna in på millioalet i Ölmstad.

Ovan nämnda man och kvinnan hade aldrig sett
varandra förut och det frieriet hände i slutet av
tillioalet och pratades rätt mycket om i Ingerydsby.
Och som sagt förut, frieriet kom i från flickans sida.

Hemgift. Flickan skulle ha en ko med sej
i boet eller nya hemmet. Och det skulle väl
karlen också ha. (lite sklar) Och så skulle flickan
ha katten också med sej. Jag kan godt tänka
mig, att den tog hon med det samma, och själv hand
om. Men berättaren Svensson säger, att med katten var ej allmän sed
tän.

- 87 - och framåt.

Faderns roll i flickans kärleks historier 1840-talet i
Oggestorp. Det var två jämnåriga bönder, sonen var förlovad
s. a. s. med granngårdsbondens flicka. och det var så
bra, så. Men det var så, att flickans far var med
i taxeringsnämnden och pojken far blev för högt
opptaxerad, ty vissi än bönderna om sej och får aldrig
nog, utom vid taxering och så vägstycken.
Pojkens far blev rasande, började förtala flickan,
ville pojken skulle bryta. Det fanns många bättre
och rikare flickor, som ej hade ogina fäder. Pojken
var ovillig, ville ej avstå, ty Fina var vacker och glad.
Men teilen var sat. Flickan tog sin fars parti. Pojkens
far vittalade en dräng (mot ekonomisk gottgörelse) att
kurtisera flickan. Drängen var vacker och klipst, på
skänst, och för att förarga fästmannen upp muntrade flickan
honom. Till fället påknades ej, ty drängen var förste
dräng hos flickans föräldrar, och både bondens
barn och pigor och drängar lägo i samma rum.
^{drängstugan}

avskilt ifrån bondens eget bohem. Och när
 vad det var, blev den smedelbara, fast mycket
 präktiga flickan med barn. Bondpojken bröt.
 och en lidandes tid för flickan började, med skäll
 och hat och de värsta tillmälen ifrån modern i sym-
 het. Fadern slog, och drog i de långa flätorna. Men
 flickan var hård. Dock, barnet, som föddes var
 morföräldrarna smälla mot, höll det välklätt.
 Skyken mot den unga modern ^{men då var barnet två år gammalt} följ stult ^{då en av}
 drängarna hängde bonden i ett hörn i uphuset och
 hofade med skyk. Alla ungdomarna höll samman
 med flickan.) Och drängen ^{barnfädern} reste till Amerika, dock uppiggjort
 att hon skulle komma så snart som möjligt. De höll fast
 vid varandra och blev ^{gifta} i Amerika ^{sen om en tre fyra år.} Men innan dess, var den
 föräktade grannen fortfarande hälsk. Bjöd till sig den
 andre drängen och så åt hon att hon skulle ställa
 så att flickan fick ännu ett barn: "Jag betalar tjuepengar
 det har jag gjort för." Drängen såg rött och kläpte till bonden.

På lekaffnar hos ungdomar, var det oftast långa
vägar att gå, då stannade ifrån flickorna över till
söndagen. Det helles då, att de lågo hos systern eller
systarna till den pojken de vänslades med. Det var
fullt acceptabelt ifrån föräldrarnas sida. Om det varit
en pojke, likställd, från en sedd släkt och med
förmögenhet, så fick flickan gärna ligga dag och
natt med pojken och bli med barn också, då bara
påskyndades giftermålet. Men i förut nämnda fall,
då bondgoltern gick till för detta drängens, fäst-
mannens hem på lekaffon, blev hon utskäld då
hon kom hem på söndan: "Höra, skyna, ligga med
en sån där, han har inte en gris en gång, att
ta emot dig med." Som sagt. Drängen reste till
Amerika. En moster ^{till flickan} bosatt där, kom och hon vidtalade
flickan att resa med dit också. Något år efter kom flickan
hem, hämtade sin lilla dotter, och sen blev de snabbt
glömda alla tre i socknen. Nu ^{eller ej fick} vitter hon ej ha efter förälderna och
aldrig skrev hon hem.

Till föregående berättelse hör också att flickans
fader ville muta den ^{— som den är som det — i sin var yngre son flickan —} andre drängen. "Bliv vi na,
du, du så få Kladd i hemgift." Kladd var en
mycket vacker kriga av fin härstamning, som bonden
var mycket stolt över. Men det tillbudet kom
förstas innan drängen hotat med styk.

Mooghelen mot den första drängen berodde mycket
på, att han var son till en fallig ofärdig
hantverkare i byn. Drängen själv var bra på
alla sätt och ej bevisat att han tog några pengar
för att förföra flickan. Det bara flev så. Andra drängen
var visserligen torpar son, men inte ifrån så
nära håll, och hans far hade vid detta laget
kommit så långt att han hade till och med
ett par skutar på torpetsitt. Byn lyssnar och prafar.
Och hästet sverrar spinnrocken. Då den lystnar kastas
vassa ord ut i stugan, som får bonden att snabbt
ta sin mössa och ut, drängen likadant, och barnen efter.

Valet av make resp. maken.

I en del fall var det ej pengar och 'jala' (gårdar) som bestämde valet. I en lundsots märkt familj, var det viktigare att en frisk och kraftig ung karl kom in i släkten, och då blev det ofta en dräng, som blev påtänkt och uppmuntrad, och visade versä med pigan, om deras familjer var hederliga.

Jag har bondeleksbrev ifrån 1870 talet och framåt i från en skånsk familj i Hwellinge där alla barnen, den ena efter den andra dör i lung sot, tills det bara är de gamla kvar. / bonde hem.

Och även här i Väst skördade denna fruktade sjukdom många offer. De gamla satte sitt hopp till att det skulle bli ändå barn-
Bönemannen ännu en gång: Berättaren Karl Svensson anser att bönemannen blev bjuden, som seden var och i den grupp han tillhörde, ty man låtsade aldrig om, att äktenskapet kommit till genom bönemannafier.

Stärleken, pengarna och fäderna.

Det hände i byarna nere vid Vättern i början på detta sekel.

En bonde kom hem och sa till sin dotter: "Nu sa du gifte dig med Johannis Oskar. Vaka ta ut lysning på sönda." Flickan började gråta och jämsa sig och sa nej. Ty Oskar var redan gammal och hon hade en annan, som hon ville ha. Fadern var oövertygad, slog näven i bordet och skrek: "Det blir som jag bestämt, för ni har pengar och jag har ^{redan} flövat Johannis. Lysning togs ut mot flickans vilja och äktenskapet kom till stånd, ty flickan hade alltid gått hemma och var van att lyda.

Vid samma tid, i samma socken var en annan välplacerad bonde, ~~vars~~ två flickor gifte sig med en skomakare och anickare av hederlig släkt, men fattiga. Släkt och grannar förebrädde bonden: "Att du gick med på det, såna som inget har o va me?" Bonden sa: "De är vuxna, de få själva ta sitt ansvar och sin framtid."

Skånsk visa ifrån östra Skåne.

Ola Jinsen, Ola Jinsen, varför linker du så?²

Jo, jag har ont i min lå, därför linker jag så.

jag har ont i min lå, därför linker jag så.

Ola Jinsen, Ola Jinsen när skall bröllopet stå?

När jag blir bra i min lå, så skall bröllopet stå.

: fler versar.

Ola Jinsen, Ola Jinsen, ska vi ha några små?

När jag blir bra i min lå skall vi ha henne små.

Skånska Olaf Jinsontade stöi sin lå då han kyllat ner
från gredikestolen, som talesättet är om lysningen.

Friaregåvor. I början på förtiotalet fick jag se några vackra silverbrocher, med hängande kläppar och av vackert filigranarbete. Det var friaregåvor. I början på 1890-talet var det en bondfamig i Lekeryd, ^(dock ej socialt ansedda inte särskilt) som ansågs vara ganska rika. De hade en enda dotter, rätt sot, men mycket bortskämd av föräldrarna. Enligt egen utsägo, hade hon många friare och fick gåvor av dem. Dessa ^{friare} fick dock ej definitivt besked, utan blev s. a. s. stående på luf. Då kom en äldre man ifrån en grannsocker och friade. När flickans fader besett dennes gård, blev hon alldeles begeistrad. "Vilka jale, vilka jale!" (gården) skönt han. Ett giftemål med denne man medförde också, att flickan skulle komma i 'stjärnklassen', eller som de nu säga, socialgrupp ett. Hon ville förstås haften annan, men tog det väl ej så hårt. Nu skulle friarna ha tillbaka sina gåvor, men flickan vägrade lämna dem ifrån sig, så att fadern fick belata dess rundliga värde till friarna. Gläds sådes i socknarna, att flickan gift sig med ett 'jale'.

Föräldrarna kunde gärna ej förbjuda ungdomarna att träffa vid präskeldarna.

Vid Tornarsberget i Järstorp eller ev. Brankeryd, drogs alla gamla avbitade fjärriskärrar och undantröjt skräp vid gårdarna, som skulle vara fina till den stora präskhögtiden. Man körde upp det åt sörsidan till, och framåt källan flammade det väldiga bälet och unga och gamla samlades däruppe. Man hade dragspel med och det dansades och glämnades och söps vid elden till långt fram på natten, sedan föräldrar och de mindre barnen gått hem till sitt. Sen satt de föräldrarna, hemma och var rädda så de skalo, för sina flickor, att de skulle gå och häva sig på ett lagidsnärne eller drängstuga, med nån slämplig pojke, som de mindre vetande flickorna öfverlämnat lämplig

Föräldrarnas motstånd och varför.
 Anslutning till föregående. Varför var de så skräpiga
 för att dottern skulle ligga med drängarna, då
 de lät ^{och sömna} dottern ^{och sömna} allt ifrån tonårstidens början ligga
 i drängstugorna på 1870-80 talet. De var många gånger gonsta
 frigjorda, ^{som pysslar med drängen och piggen.} dottern, ^{eller.} närmast jag från ^{Järnberg} Örnstad, Järnberg
 Öggestorp. Till ett vid julen, drängen var trött efter nattvak.
 dottern och piggen och drängen även ifrån andra gårdar söt
 och glammade i drängstugan. "Jag är trött, bädda så jag får
 lägga mig." "Du får ligga hos mej i natt" skämtade dottern
 i huset. Loffan där hon och piggen skulle ligga stod
 bäddad. Drängen lade sig där och somnade. Och på
 morgonen låg där dottern vid sidan om honom och sov
^{helt avskildt sig från som ligger.}
 Piggen hade lagt sig på en stor kvätsavla och en annan
 dräng och en ~~fräns~~ gammagårds pigga låg i drängsoffen
 Men, drängen var över tjugo år, dottern i samma ålder och
 varken som en dag. "Mej, det föreföll inget mellan oss". Ty
 det ansågs som en skam att göra åverkten på husbondefolkets
agodelor. P. a. P.

Och det var egentligen därför, att drängen fick gå
innan tjänstiden var ute. "Det kan ingen ha en
pån där, som får sig så illa åt," i hemmet alltså.

Bonden var bara arrendator, det var inte så märkvärdigt,
drängen var bondson själv ^{fast mindre}, och mycket duktig, han
hette förästeren Sanfred. Ungdomen, och även äldre tog
parti för honom, så att svärfadern in spe, stod utan
hjälp, vilket han var absolut beroende av. Flickan
var både arg och ledsen, i detta fall blev hon dock
ej föremål direkt, ^{från fädrens sida} för misshandel, som dottern blev i ett
liknande fall, ifrån en annan poeten.

Bonden fick gå till drängen, be honom komma
tillbaka. Bröllopp blev ordnat och med tiden
glömdes det bort, att barnet kommit till
för tidigt och det andra. De blev rams.

Span Frimaryd eller Lommarydstakken berättades om Kolning,
det låt intressant, men jag misstänker att berättaren i detta
fall kanske låst det någon stans. Kolning = frieri.

Utsynseln. Hela byn tog del i ett giftermål.

Så snart giftermålet var bestämt, kommo byns kvinnor och släktens, till fästmannens hem, för att se på utsynseln. Det stickades tårken till. ex. för användes fårskinnssjällar, men de blev omoderna sen.

Syddes och namnades lakea, handduken, dukar.

kläder. Det blorrades och dracks kaffe. Innan första världskriget, som förändrade på mycket, gick släktens kvinnor hop och sydde till den blivande bruden, i denna trakt.

Hu det var med småbarns utsynseln, har jag ännu ej fått reda på. Förmodligen syddes den först sen det syntes att barnet var på väg. Men barnalin, alltså lite fint linne var alltid undanlagd i hemmen för något blivande barn.

När berättarens dotter gifte sig för en förtio år sen, omklades kvinnorna ^{i släkten} och hjälpte henne sy utsynseln. (Hus kvinna)
Och till berättarens eget år 1896 kommo alla byns kvinnor också, till Hånarp.

Bröllopp i Fijjere / Gigerud / Bankeryd 1889.

Brudparet var i ^{ett yngre par följde med vid vigseln som} förtio års ålder. Brudens syster ^{anträd} ^{prästgården} bjöd till bröllopet. De var så fina, svartklädda, och med bästa silkeschaletten som om de skulle till bönadän i kyrkan. och de bjödo så högtidligt som till en begravning, men sen när folket kom i hop var ^{det roligt} De bjödo alla närmare släktingar och deras barn.

De närgränsande grannarna i byn och barnen.

Samt andra närmare umgängesväner. Präst och klockare blev vid denna tid sällan bjudna.

På andra dagen åkte släkten hem igen till sitt.

På tredje dagen var alla de åter inbjudna, som av någon anledning ej kunnat hörsamma första dagens inbjudan. Övriga byabor, även om man var osams med någon. Man kunde till och med bli sams igen.

Allt det var med bönemannen så oklart, bjuden blev här, men om det var först på tredjedagen, har jag ej fått veta. eller ev. fjärdedagen. Då bjöds de ensam ^{stående}.

Backstugusittare, vänner, knektar hantverkare och
de fattigare. Då var det mest av alla de slag
ostkakebunkarna skrapadesrena.

Fjärde dagen bjöds alla de, som hjälpt till med
bröllopet, värdfolk, kokerska, pressare, diskerskor.
Naturligt vis hade mat rättsunden, så att de fick
'kärna' på allt och någon 'oskälad' ostkaka.

Och detta talas stämmer med en bröllopskolas i Ång Ölmstad. Stämmer med mat
och förning 18-92-3
På lördagskvällen var alla ungdomar bjudna,
som samtliga 'grannlåten', ängar, gärländer
och brudgrannar. Den bjudningen var ej så
högtidlig: "Jag ska komma bort på lördagsaftn
på kaffe." Och vi tyckte det var roligt att
gå och följa med brua, som det hette. Då
bjöds på kaffe och mycket kakor, och ostkaka
och vaniljsås till. Och det var dans på lojen
hela natten. Brudpariet dansade först, men bruden bar
ju ej nu, krona eller slöja en vecka efter bröllopet.

Man sa, när man var bjuden att, man skulle
"fröjda me brua". Förridare har berättat om hört talas
om för, men sådana hade de ej i hans tid. Han har
hört att dessa skulle rida före, för att avstyra
och se efter att inget bråk och rackarbygg förekom
på vägen till bröllopsgården, som hälska, av-
spisade friare och ~~deras~~ släkt, eller ev.
andra illvilliga lytor kunde skälla till med.
Det förekom mycket sådant för vid ett bröllop.
Hela byalaget lade sig i, det kunde ju tänkas
att den inflyktande var ifrån en misslaglig
by eller socken, och då skulle den utlagas
emot 'varmt'. Lunsar och fjördragning har för. aldrig hört
På detta ungdoms talas var berättaren iklädd ^{talas} om
den 'slättakostym' som ingick i hans ton.
Den var av hem vävt, tunt bomulls tyg, brukade
sys lagom till slättstiden, präktig. linne och
bomull var den värd av.

Förning, redning - ränning.

Det var samerligen dyrt att gå på kalasförr. Man hade en stor ränningskorg. nära meter vid. I den packades vars en hålkaka till var medlem av familjen man skulle gästa, även till barnen och kockan och diskerskan.

En stor vetebrödskrans och andra kakor, eller bakverk så kallade väningskakor, som var garnerade med kristyr.

Det var en prästfru Pettersson i Komministergården i Drivsergd, som gjorde dessa fina kakor i Ölmslad, och man fick beställa dem där. En gång fick berättaren i början på nittiotalet bära en sådan kaka ifrån Drivsergd och till Smuts torp, en utgård under Östana där det var begravning, ty bonden ~~sar~~ i Boget, där berättaren var dräng, vågade ej ha den i släden. Det var en halvmil att gå och en bitande kyla och bläst. / Ja, så var det ostkaka och söstostar de senare ofta beställda av någon, som kokade dem. Dessa levererades i kopparbunkar.

Förning lämnades i regel kvällen innan kalaset.

Förning. Om denna kan sägas, att den är så gott
som bortlagd nu i Vista och Trästa och nära på Kalmar med.
I Bredestad för en sjuttio år sen, var det ett stort
kalas. Där var kyrkvärdar, präst, ~~stora~~ bönder med
sina ^{och barn} fruar. Och smeden var där, han var kyrkvärd och
berättarens farfar. På ett stort långt bord på gårdsplan
var det dukat. Det var stora trädkring gårdsplan, dit
men inte ett steg längre fick barnen gå. De fick inte
visa sig, sedan det hälsats och bokat och migats.
I smyg stodo vi bakom träden och tittade, det skulle dröja
innan vi fick något att äta. På det långa bordet, stod
mitt på i en lång rad, gyltskålar på fot (av glas)
med förningskakor på. Farfar hade själv framför
sig burit en gyltskål med den fina förnings-
kakkan, den långa vägen ifrån hemmet och till
gillesgården. Den jätte stora kakan på arton ägg,
var bakad i pipformar. I kring hålet i millen hade
satts vitt uddklippt gräs och så en blomma i mitten.

Gillesbordet, forts. från föregående. Förringen stod som bordsprydnad. utplacerade voro stora, blåskande kopparsbunkar med ostkakor i, guldbruna, omväxlande med en sorts gammaldags gräddkakor. Dessa fordrade en serhörd passning under bakningen med värmen, yllerskorpan fick ej spricka under själva gräddningen, för att förhindra detta, fick bagerstäm stå och hålla fyrstickor över, så att sprickningen förhindrades.

Ty Ve, Ve den släckars husmor, som hon då skulle skämmas för sin hänning.

Den skulle vara minst lika fin och redig och stor, som alla de andras, helst lite finare än de. Man hade en skål med sig, att ha en bit ostkaka i

— "Och farfar hade ont i armen flera ^{med hems} gånger ^{remi} efter kalaset."

Västotal, Och som de säga: är man utan ved skall man baka,

Talesätt: Är man utan mat skall man ställa till kakas.

Mat på bröllop.

Vad släkten åt innan den riktiga middagen på ett bröllop, har ingen berättat för mig. Men vid begravningar församlades folk redan vid sjukiden, och berättelsen var en gång med, då han var en åtta år gammal. Det var hos Abram i Ingeryd. Till första natt hade de där ålsupa. Öppkokt matdricka med siktbrödsbitar i. Serverades i stora lerfat på det långa bordet. Man åt med träskedar direkt ur faten. Och sen var det en långdraget ätande och läsande och ätande, det var söstar och systerkor, och systerkan var inledande natt vid middagen.

per. Karin Nils Skärstad, 59 år,
född i Skärstad.

Att lämna en bit av maten på fatet vid bröllop eller i faten. /
Egentligen var det för att ej budparet skulle bli fattiga, liksom man lade en hålkaka i sängen. Det hade samma betydelse. Men man anser också att lite mat skulle förtäta ha småfolkets, egentl.
Och det var en brukligt lämna lite, bland noblessens kvinnor, det var ej fint att
1890-talet - östra Skåne
äta mycket, man hade nästan varken mat.

När kvinnorna var bjudna bort, så åt de själva bara någon liten kaka eller vetebrulle. Resten skulle sparas hem till barna, eller som det skämtsamt sagts, till inga förtärlighet, kakorna sparades, för att ha att bjuda ^{en egen kalas} igen på.

Och det har jag berättat förut att till vid siståriga tiden, tog man av alla kakor färdiga, tjugo st. Vårdfolket köpte glass och delade ut och så bar man kakorna hem.

Men för berättarens mormor hade flickor så stora som en liten örngollsvar. Lommen kallades den även här uppe i Väst. och den hängde långt ner på benet.

och i den var gjuts till de stora långskorporna vita brödet de vita greppar kakorna, mätt kakor karameller, de hade vid kalasen för. Gamla ^{om en barn kom "Du sa ha en kaka"} gummar sparade dem hemma, kom när, tog de fram, hörde som glas, men de hade ändå något att bjuda på, "nått sött och vitt".

I kyrkan (mycket riktigt påskat i T.V.) de hade även en liten plunka vid kyrkesöken m.m. och inga försäten att knappa på under den långa predikan.

Man dansade vals och polska, samt en dans,
då man "nästan stod på ett ställe och hoppade
och murrade." Twist? Nej, vi kallade denna
dans för gamla Blekingen. Man dansade ej
huru runt om på loggsvet eller bommblekingen.
Ehottis? ja, och hambo, men även denna hade
ett annat namn, som ej berättaren kan komma
på. Tyvärr, de spelade och kallade utan ord. Berättaren vill ej säga.
Bruden var ej så mycket för dans, men brudparet
dansade ut först, och sen dansade hon med några
av de närmaste ungdomsbekanta i hennes egen
ålder även med en del av de yngre. Berättaren
i sin 'stallakostyr' dansade också en liten
sväng fast han bara var sexton år, och
bruden tog honom i hand och förde honom ut
i dansen.

Och på hemvägen följde topar pojken hem en bondeflicka, som
anförde: "En sådan båg att få bli lärarinna, att komma ut..."

Vid avskedet med dollern, som nu var gift, flev
det onfamnningar, och snyftande och gråtande,
som om de skulle skiljas för evig tid, och
så kanske de flyttade bara en bit längre
bort i socknen, och kunde träffas varje
vecka. * Den dagen efter, kunde någon hämta
hemgifts-kon, eller någon av de närmaste dagarna
efter bröllopet. * / Men lärar kan höra till sed och god ton. /

Den unga huskruan var (ombode) mora, om
förparhuskru, karing, om 'finare' gifte, madamm.

Är barn tilltalad, moster. men annars
sas här i trakten ofta förnamnet, av
hänare och dem, som ej var så nära bekanta
att de sa du. Flo och han, används
i tallet till folk än i dag av de äldre.

J var mer för de äldre. Och ^{om} / ni, citerar jag
någon ifrån Blekinge med plats i Kurva, till frun: "När jag
är arg på jer, så säger ja ni te jer."

Björkdragning i Linderås 1915. på ett bondställe.

Bruuden ville ej att ungdomarna skulle 'dra björk', ty
så hon: "det kommer bara pigor och drängar, och
dem kommer jag ju ändå se, inte all ungdom
med." Som en löjeld spreds detta uttalande i socknen.

På lysningsdagen kom ingen av de unga och gratulerade.
Men på bröllopsdagen kom ett lyst följe utan
musik och sång, släpande på en stor och knölig
björk. Bröllopsgästerna såg dem komma / man hade
onda aningar / skyndade ut och bad ungdomarna
att de för guds skull ej skulle förstöra festen,
bad dem vända tillbaka, men de stred iväg
bara med björken in på gårdsplanen och öppade
happan och rände den rakt in i linfrösk-
gan och där fick den ligga medan
ungdomarna efter välförstått vär gingo
var och en till sitt, nöjda med sig
själv.

Björkdragning.

I Skästad och Ölmstad har björkdragningen varit omodern en femtio år. Under senaste året har seden i Ölmstad återupptagits vid ett bröllop där. På andra ställen har seden förlöpt under åren.

I Frödinge drogs björk, för femtio år sen och i minnen dess. ber: Hilma Andersson Tomenäs g. 12 (född i Frödinge.)

I Jämsnäs, Tveta härad drages björk ännu i dag vid bröllop. Efter första lysningsdagen samlas ungdomarna, går ut i skogen och hugger ner en stor fin björk, den tar de ofta i brudens föräldrars skog eller i någon av grannarnas skogar. Oftast var det någon av ungdomarnas föräldrar som släppte till björken. För behövdes ej fråga om lov för detta. I dag går ungdomarna ditte. Pojkarna ha, de som använder skramlat till en liter eller en halv l. brännvin. Flickorna brukar i regel, men det är 'lämsom' med det, ej ta något. Björken drages iväg under dragspelsmusik och glans. Ibland sätter

sig spelemannen i toppen på björken och de få
draگا honom med. Tills han höllna och går jämte.
På bröllopsgåden lägger de rotändan på
förstugbroa. Knackar på och säger, att de kommer
med ved till bröllopet. Säger då värdfolket
tack och bjuder dem in på kaffe efteråt.
Släpar de bort björken till vedbon, hugger opp
den fint och lägger på önskat ställe. gör vä i
ordning med ris och sticker efter sig. Kanske
om man misstänker att bruden är gravid, att
det göres en liten kille vagn till henne, som håller
god min. Och de få kaffe och kakor och helst
skall det bli dans på loven efteråt. Samt fall
får björken ligga där på farstu bron.

/ Jag tror nästan att jag berättat lite utförligare om detta
i andra inskickade anteckningar. / Denna björkdragning
är ifrån Järsnäs, Treta härad på början av 1940 talet och
det är min dotter, som var med vid denna björkdragning.

Vid björkdragning, om man trodde bruden var kungen
eller de var kungna, som det heter, eller om de var lite
illa om lyckta, togs en 'klynnig' björk. I mitten av
klyngan sattes en enebuske, symboliserande det
väntade barnet.

Forts. på uppt. Gerhard Henniksson; Det var vid Meitens diät (Mäs-
diät) 1944-1945 ungefär. Det var flera som spelade fiol
och dragspel. Ibland gick de vid sidan ibland satte
sig någon i toppen på björken. En liten piñnevagn
gjordes av björken till brudpar, som fackade, log
och höll god min för anhydningen. Det var kaffe
och kakor och färta. Efter kaffet gick en av de äldsta
ungdomarna omkring med hatten och tog upp jungsar
till det blivande par. Efteråt blev det dans
på logen med ännu fler ungdomar som kom
dit. Något sprit hade en del av ungdomen.

Brudens föräldrar var jingst väner och ogillade det hela,
men höll god min. Min då mycket unga dotter var med, ut jag först nu.
det hette alltid: vi ha juniormöte. —

Ell omimmes riket bröllop i början på seklet i Ölmstad.

Han kallades för gatten, för att han hade svinister i håret på söndagarna, då han gick till kyrkan. Om populär, ty han tyckte, att han var förmer än de andra bondprojkarna och drängarna. Han skulle gifla sig med en bonddotter ifrån Ölmstad. Fullt med folk hade samlats, ungdomar mest, utan för bröllopsgälden. "Vi vill se brudpariet," skrek. oupphörligt. Dessa visade sig ej, och de äldre av de tilltände gick därifrån, men ungdomarna skrek till slut, uppfordrande och elakt: "Vi vill se poa och gatten!" och "Vi vill ha fågnad!" Inget kom.

Stugan var byggd på att ena gaveln, (eller sidan) vilade mot ett berg. Opp på berget brukade man koka tvätten och där stod ett väldigt hyttkar. De unga drog upp på berget, satte kariet i rullning och med väldig kraft för det ner för stupet och mot det mitta emot liggande köket. Det krasade och skredde av krasade fönster och gresslin. Det blev lyst, och alla ljus och lam
pär stackes där inne.

Vid ett bröllop i Ingeryd det var ungefär 1910.

Här skulle Skärstad och Ölmsstad pojkarne 'göra opp'. Gårdsgårdsstolar fanns i beredskap och bännevin för att ge mod och styrka. De var ju alltid osams.

Berättaren, som var spelman, och inte höll med någon, var skraj ändå, ty hopen väkte av Skärstadpojkar.

Han gick ut och sa till dem: "Mej berättar det, men tänk på ^{for} ^{de} ^{en} ^{det} ^{en} ^{homblihet} Bäckarpojkarne från Gränna, okända slagsmåls kämpar, skall hålla i hop med Ölmsstadspojkarne i kvällen, ty så är oppgjort." Då vågade ej Skärsta-
pojkarne gruffa. Det var mycket folk och dans och fest. Ungdomarna började skrika på brudparet, som ej ville visa sig. Symmerket bruden hyckte: "Sant står gammalt frams." En del av gästerna bad dem ändå göra det och då ungdomarna skrek på lägnad, bad berättaren, som spelat på många bröllop, värdfolket att de ej skulle byta den gamla seden, ty ungdomarna var aggressiva därute. Låts någon gå ut med dricka eller kaker, ej

så noga ^{vad} / men innan ungdomarna börjat med
något sfog. Nej, de skulle visa att man var
det slut med sånt här. Ungdomarna letade
kätt på ett stort malkärl, som stöt under en hög
förschugbo till köket, som givet skulle tömmas
under dagens lopp, men i bäckan blivit kvar-
glömt. Slänger den med all kraft in i salen
bland gästerna så att det stänker omkring,
bland gästerna. Det blev en stor uppståndelse.
Ungdomarna skrek: "Så kan det gå, då vi ingen
fägnad få." I rasande fart lagades i ordning
två jätte stora brökar med kakor och
ostkakor, som bjöds omkring, och man
höll god min ^{sen, vägrade gämnat} och lätsade om inget, sfogei
bestraffades ej. Man var glad att inget värre hände.
Ibland släppte de vid ett sådant tillfälle ut kreaturen.
När berättaren dödstötts asade sig till Gränna, efter att
ha spelat nästan hela natten. ringde kyrkklockorna till gudstjänst.

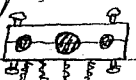
Vid ett annat bröllop i Ölmstad i mitten av mittiolet,
det var då 'lilla banan' byggdes, skulle det skjutas.

Vi var, säger ber. fyra pojkar som sysslade med
det. Det var på ett berg och vi gjorde så gott vi kunde
men vi hade bara knut och det ville ej lyckas.

Det var en massa ungdomar i från byarna och
socknarna omkring, när vi fyra gingo upp
till bergst. Då vi kom tillbaka fanns inte
en enda kvar. Ballarna hade också
kommit dit och de gjorde 'rent hus'.

Det hade varit ett hiskeligt slagsmål,
och vi var rätt glada över att ha varit
syftagna med det misslyckade skjutandet
under tiden.

Katilda svenske or. i Finsgård.

Man väljer inte numera, en kväll, eller kvällen innan
bröllopet, som de gjorde för, utan en kväll i början
på veckan. Ty syftet med det hela är, att den
blivande brudgummen skall supas full och stilla
under bordet, som de säger. Han håller i regel god
min, men kan i en del fall bli ärligt förbannad.
En tjänsteman på kontoret skulle gifta sig. Vid arbets-
slut överfölls han av kamraterna. En på mitten avdelad
bräda med hål för huvudet och händerna
lades på axlarna och med hängande rasslande
kedjor neråt. Så leddes han en runda genom
de centrala delarna av samhället, då det var
mycket folk ute, som slutat jobbet för dagen. En
bindel sattes för ^{och man tog av hälsoket, som} ögonen, och han placerades i en
bil, som åkte runt för att han inte skulle veta
var det var iväg. Den stannade i en av de inblandades
lägenhet, där blev karten inlåst i en garderob, med

en back öl jämte sig. Blew utsläppt och
de åkte till en förut hyrd klubblokal. Där var
det mat och sprit, ty det ha de alltid vid en
svenska. Från en modeaffär hade hyrts en
docka, som de hade klätt ut i mamme luekor
och en behå. Och med denna blew han vigd.
Situaten är dock förborgad liksom senare
händelser. I detta fall hände dock att
föremålet för svenskan blew så till den
grad arg, att kararna måste stanna
och med våld hålla honom kvar i rängn
för att han ej skulle löpa amok.

Även i Huskarna anordnas dylika
tillställningar ibland, då någon gifte sig.
Det är i de fall då ungdomarna har mycket
umgängesvänner. På landsbygden har jag ej hört
talas om sådana upptåg.

Möhippa på 1960 talet i Finsgräng. medverkande
kontorskamrater vid S.T. A. L.

Fästmannen bukar vara inbjuden, för ev. bistånd.

Ungdomarna kommer befängd utklädda till den
blivande brudens hem, överfaller henne binder för
ögonen och rövar bort henne. Någon gång har
hon kört runt torget i en mjölkkärra. En gång
blev hon påklädd en lång vit matlinne, en
krans till en kakeform med en duk som slöja, sätts
på huvudet och hon bars in i den väntande bilen.
en brödkavel fick hon i handen. Man körde
till restaurant till bestäld supé, utan sprit,
i regel ha ej flickor det, ev. en flaska vin.

En flicka var utklädd till brudgum, med
pälsbitar på ögonbryn och läppar. En annan
flicka hade höghalsad gammaldags klänning,
på kjolen var fäst en vete kringla med
ett par långa stickor, korslagda (ett par decim.)

M. 16127: 84.

FOLKLIVSARKIVET
LUND

se sid. 83.

Kontorsflickor på möhippa (my. saknas)

Inl. av Anna Ivanberg, Hustrarna år 1962

M. 16127: 85.

Bröllop i Månsleunda 1922.

Vigseln var i Lövestads prästgård. Endast brudparets föräldrar och syskon och deras familjer var bjudna till brudparets eget hem, en liten lantgård dit de flyttat en vecka innan. Brudens far och styvmor hörsam made ej bjudningen, undskydde. Huru det var, riktigt bra var det ej. "hon kunde väntat, ett par år, då de ej var 'hungna', så än de hade lite o va me', och så, hm, en karrall", vad det nu kunde betyda. Ty Harald eller Anders smäller väl lika högt! Men det betydde någon släktana' för länge sen, som man kunde sitta och minnas och känna sig överlägsen mot, ty människan glömer lätt, att hon är lite liten själ. Brudgummen skulle ha brogsmans skjorta och hösor av bruden, och han skulle ge henne brudklänning, efter gammal sed. Bruden hade köpt det finaste vita tyg hon kunnat få i de krökarna, alltså Fågeltofta eller Sk-Tranas, Bondrom. Hon tänkte sy den själv, men det fick hon då rakat inte för

svärmodern ifrån L:et Olof. Ty så många stygn, som
det ryddes på den, så många tärar skulle bruden,
om hon själv rydde den, fälla. På den tiden var
det många fina skåveck på bröstvecket, och vägerstan
sydde den i stället. Med charabanger och
hästar åktes till prästgården. Brudgummen
skulle sitta hos sin far och bruden hos hans
^{det var var älskande - då brudens egen far ådrog gran med.}
mor, mycket viktigt, på utfärden. Man skulle vara
snäll och glad mot bruden, ty grät hon på sin
bröllopsdag, så kom hela äkten skapet att bli
gråtfyllt. På hemvägen skulle brudparet åka
sida vid sida. Var det soligt och vackert
väder skulle äkten skapet bli soligt och lyckligt.
Regnade det emellanåt under dagen, så skulle
rikedomarna regna mer på de två under
sitt äktenskap. Men blev det oväder och storm
hagel eller slagregn, då blev det också ett
stormigt och våldsamt äktenskap.

Aldrig gifte sig på en tisdag, då var det tids nog
Och de vigdes, de anhöriga stod bakom i ring.

Bruuden hade svart klänning, för att göra svärmor
till lags, som var gammelmodig, ty nu hade man
annars allmänt vita klänningar i Skåne.

Små myrtenbuketter med vita rosetter i håret, (av den egna
myrten, som brudens mor en gång haft.) Brudgummen hade
krans av myrten och vit rosett på bonjour slaget.

Han hade hög hatt. Prostén sa att de skulle
vara snälla mot varandra, och han sa det väl
till alla brudpar han vigde. Vid hemkomsten hade
svägerskan, som stannat hemma, kaffet färdigt.

Förning hade rysskonen med sig p. a. p. i viss mån.
Småttkakor och kakor, vetekranssar och kakor.

Lite vin och lite brännvin bjöds, dock ej så mycket.

Slämbärsaft eller vin fanns för de minsta. Det pratades
och sjöngs, sjöngs mycket, ty på den tiden var
sången och visan en stor underhållning. Inte så mycket

allsång utan en och en. Just då var bröllopsvals
aktuell: "Hej här e dans och lustig lät, bröllopsvalsen
gå med kläm, brudparet tar en sväng." De senast
lärda visorna och danserna sjöngs, men också av
gamla, vernodiga visorna och sjömannens visor m. fl.
ty natten den var lång. Och man dansade.

Och så var det mat med stek m. m.

Jag minns ej så ^{de många sidor} många. Det var svägerskan
och svärmodern som ordnade med den.
Men det fanns två stora speltakar.

Och så smällde skotten. Folk följade skrika
och höa utanför: "Brudparet fram!" Och
de tog varandra smält, handen och stod på
den höga trappan av sten vid förstegen och
visade sig. Medan man lyfte med ljus.
^{två unga flickor, och en stift-bakom.} vid sidan av dem. ty det var halv mörkt.

Medan bricker gjordes i ordning med kakor
och speltakar ^{på en bricka} och ^{anmär} på en bricka och

två flickor, brudens och brudgummens systrar stod med
vars ett ljus i handen på pappan, ställde sig brudparet mellan
dem bakom dem, hölls också upp ett ljus. Gårdsplanen var
full av ungdom, de ropade leve och hurra, det sköts. Man
hörde: vickat kärt par, / Kär i Albo betyder rar / och: så
gramm hon e. Och det spelades fiol. Naturligtvis den
gamla majsången: Ack ljuslig tid, ty den kallades
för Albo härs nationalsång, och den sjöngs vid alla
tillfällen. Den gick så bra ihop med de människornas
kyrme. Men jag som känner den fiolens repertoar,
vet, att även den gamla sjömansvisan: Jag minns den
dag, då jag förlovad blev, alltför vemodig vid detta till-
fälle, men den dränktes; hurrandet. Och Anna Lilla smästan
trade geit sitt hjärta åt en gosse uti byn." Chottis.

Brudgummens systrar och brudens gick omkring med
traktor, och kännvins bricket ^{hitt karamell} medan brudgummens ena
broder gick omkring med flaska och stänk i. De fick
dricka efter varandra, ty mer än tolv glas fanns ej. Inga raa tillmålens här.

Bröllopsmån.

Det var så mycket som möjligt sårligt gammal sed, eftersom svärmodern bestämde och hon hade ju bott i Ondsunda och Ekerödsbyn i hela sitt liv.

Risgröten var slopad som skalasemat — dock vid denna tid, men bruna böror och saftsuppa.

Den senare med vискon och russin och äpple och sagogrön. Smörgås och korv. Och så stek-potatis.

Till kaffet var det vetebröd, som svägerskan bakat fint och gott med den säregna kryddan, möjligen cedroolja, som de hade för. Bullar och sockerkringlor samt ätla sockerkaka.

Och, som sagt, två stora sprötkakor.

Något skoj före kom ej med brudparet, och inga spräckta häskor under sängen. Fast även här i Mbotakten betydde det, att det då skulle bli en flicka, första barnet. Det var ju bara den hängre släkten som var med.

Dansa kronan av bruden.

Ingen tror väl, att det var den dyrbara, fina,
~~fr~~ helgade kyrkekronan, som dans i golvet.
i de ystra Svängarna i gamla Bonnbleckingen.

År 1880 (med någon reservation) vigdes berättarens faster.

Hon var född ungefär 1835-60. Ungdomerna i
Lyn Hillinge, Skärstad band en krona till
hennes bröllop. Den var av ståltråd ev. mässing.
och omvunnen med fätkelippa sidenpappers ransor
i vitt och grönt. dekorerad med pappers blommor
i rött och med gröna blad. Denna krona
är väl bevarad. En dammsugning av den
avsädd jag, skräckblegen av förslaget.

Data och uppgifter har berättaren, som kanske
har skrivit upp. Men den knappre tiden, och,
man kan ej alltid bara expre, som de säger
här i trakten följa gräva i familjepapper om
lusten därtill är så stor.

Inf 71?
Hillinge

3/4-62

M. 16127: 93.

Landskap: Småland

Härad: Vista

Socken: Skärstad

Uppteckningsår: 1962

Upptecknare: Anna Swanberg Smedbygg 9 Hestkvarn

Berättare: Agne Andersson

Berättarens yrke: Skomakare son div.

Berättarens adress: Hillinge Lytkås-Gård

Född år 1905 i Hillinge Skärstad

Bredkronan gjordes av ungdomarna i byn.

Den är av stål eller ev. mässingsblad. Det är liksom en innerkrona, eller skulle jag säga 'foder'. På teckningarna är 'fodret' de enkla linjerna, fast virade med klippst, vill sidan papper även de. De tre översta ringarna är helt lösa. förmodligen skulle dessa flyga omkring då man 'föjdade' med brua. Ev. är också de tre andra ringarna lösa.

Det är 'nacke' på kronan och den minsta lilla skärm fram, av en ring. Lösa pappersbord hängde också kvar, av obestämmd färg.

Om man fick jag av ägaren: "Det är så många ändå." Den satt i toppen, och där borde den ju sitta.

P.S. Tyvärr har jag ej fått några flera uppgifter om kronan, det är väl ej säkert att det verkligen finns anteckningar om den. Eller någon är villig att visa dem. ho vet. Jag skulle att ungdomarna i byn gjort

13/4-62

sermon, men ägaren säger att de finansierat den. Allt det troligen fanns någon, som satte och klipppte och gjorde sinna saker. att de bestälde den där och kanske satte och klipppte papper till den, och så förädlade bruden den. Hon var skomakers dotter av en välkänd fin skomakersläkt. Brodern till ex. gjorde de fina skor, som gavs på Lyckås och han gavs använde. Och fina stölar till officerare, men givetvis gjordes även ett rejält arbete på böndernas och bybornas skor också.

Vid bröllop samlades ungdomarna för att "fröjda me bua" och så se brudparet. En vid var sida om gäst höll bloss eller ljus, så att man kunde se. Jag har skrivit det förut, men nu är det en annan berättelse jag citerar.) Ungdomar kunde komma ifrån byarna vid Vättern, ända ifrån Gränna, Skärstad, Vireda, Svartorp till ett bröllop; Almstad. De hade dragspel med seg. och

da' brudparet visade sig, ständes det upp med
låtarna. Sen, om det var sommar blev det dans
på gårdsplanen, (och det var egentligen da'
som kronan skulle dansas av bruden.) ^{osäkra uppgifter}

Men denna helt gick till, kan berättaren ej
redogöra för just nu.) Det var en då startat motstånd
ifran de frivilliga mot sådana uppdrag, i berättarens
ungdom. Men dans och spel på gårdsplanen
ungdomarna emellan, har han varit med om.

Kyrkekronan lånades sällan vid denna tid, ut till
bröllop i hemmen. Brudarna hade mest myntkrona.

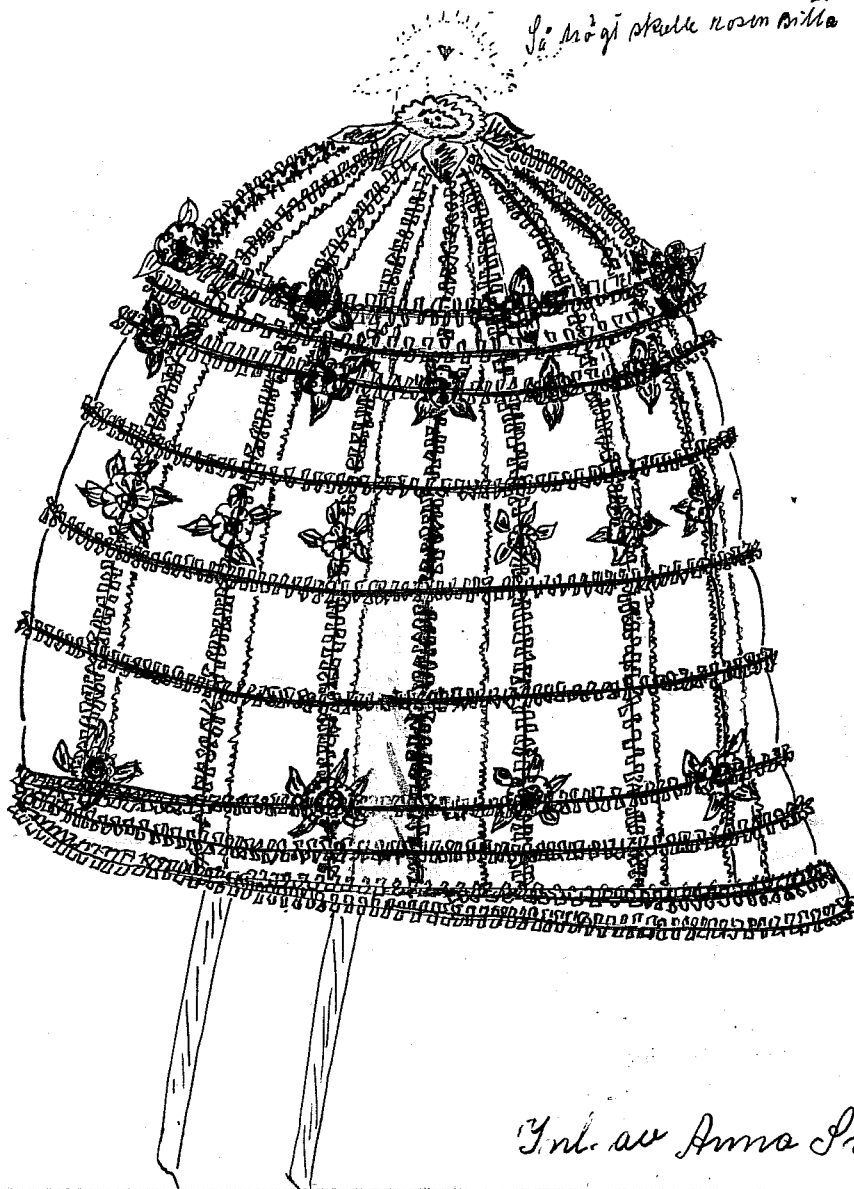
Fägnad, som förut skrivits, skulle ungdomen
ha. Leaker, men ej sprit. Bröllop var en folknöje.

Det var i allmänhet svärfadern till brudgummen, som
gick om kring och bjöd. och da' var han klädd
i bästa kyrkekostymen och gick ifran gård till gård, bjöd
som ordet i ett gammalt bjudningskort: "Hälsan äran o. s. v."
en fjorton dagar innan bröllopet, eller än da' tidigare.

M. 16127:97.

FOLKLIVSARKIVET
LUND

J. M. q. stude kom bitte

*Ynl. av Anna Ivanberg, Hultarna, år
1962*

När vigseln skulle brudparet stå så
tätt samman, så att ej prästen syntes
för församlingen, ty annars kunde
det bli skilsmässa för brudparet,
(genom död, räknade man alltid för)

De skulle inte gå ifrån varandra
för, än de åtitt eller druckit något
tillsammans, ty annars skulle
olyckor inträffa. Det är seder
ifrån Älmstad, Skärstad.

LUF 71

30/1-63

Brevet.

Som ett komplement till mina berättelser, skickar jag med detta brev. Ett väl tillrättat äktenskap gick om intet. Pojken miste sin syster, ^{ilungsk} och den äldre brodern dog i spanskan, annars hade det varit lättare för honom att komma ner till Gunneryd till flickan, som dock ej tror att bypojarna är så farliga.

När gå och rätt vad det är, har flickan fött och gifter sig, jag tror det var en lybo f.o.m. Pojken blir ogift, ^{förärfat och gammal i förhåll.} Det rådes, att demnes föräldrar var så gammelmådiga och snåla, att de födde så hårt med sina barn, att då sjukdom kom, hade de ingen motståndskraft alls. Och de gamla överlevde barnen. Och något litet berättar väl detta brev om ungdoms nöje i Skärstad - Almstad på det glada fjugobålet. Och så kunde de också träffas vid gästeldarna, ungdomarna.